

Klara gymnasium
Kasernhöjden 9
653 40 Karlstad
andreas.johansson@klaragymnasium.se

2010-12-14
1 (6)
Dnr 40-2010:1148

Infokomp
Box 5066
121 16 Johanneshov
gymnasiet@infokomp.se

Kvalitetsgranskning av betygssättning i Klara gymnasium i Karlstad

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat betygssättningen i historia A och svenska B på Klara gymnasium, fristående gymnasieskola i Karlstad.

Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller de krav som ställs på verksamheten gällande det granskade området. De uppgifter/aktiviteter eleverna förväntas genomföra och som ger underlag för bedömningen och betygssättningen av elevernas kunskaper är relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier. Lärarna sammanfattar och värderar olika underlag och bedömningar systematiskt vid betygssättningen. I motiveringen till beslutet beskrivs de styrkor i verksamheten som iakttagits. Skolinspektionen lämnar ärendet utan ytterligare åtgärd.

Ansvar för betygssättning

Läraren är den som sätter betyget på avslutad kurs. Läraren kan diskutera med andra lärare, men den lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningsstillfället är också den som ska sätta betyget. Betygssättning är myndighetsutövning och har rättsverkningar för den enskilda eleven.

Rektor har ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det innebär att rektor ansvarar för att lärare har, eller genom kompetensutveckling får, erforderliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och övriga författningar och föreskrifter för att kunna sätta betyg på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.

Huvudmannen har ett övergripande ansvar för verksamheten. Huvudmannen ansvarar för att rektor och lärare har nödvändiga kunskaper och insikter i de föreskrifter som gäller, och att dessa tillämpas.

Skolinspektionens granskning av betygssättningen i Klara gymnasium i Karlstad

Bakgrund

Skolinspektionen genomför under hösten 2010 en kvalitetsgranskning av betygssättningen i trettiofem gymnasieskolor. Granskningen av Klara gymnasium i Karlstad ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Betygssättningen i gymnasieskolan II".

Projektet är ett fortsättningsprojekt och utgår till delar från det föregående projektet "Betygssättning i gymnasieskolan" som granskade om betygssättningen på trettio skolor motsvarade målen i kursplanerna och vilka system skolorna hade för en likvärdig betygssättning.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Syfte

Projektets syfte är att granska om rätt betyg sätts i gymnasieskolan. Projektet granskar förutsättningarna för detta genom att studera vilka underlag lärare använder för att bedöma och betygsätta elevernas kunskaper i relation till kursplanernas mål och betygskriterier samt om lärare sammanfattar och värderar olika underlag systematiskt i betygssättningen.

Fokus för denna granskning är betygssättningen i kurserna historia A, kemi A och svenska B. Kvalitetsgranskningen tar sin utgångspunkt i två övergripande frågeställningar, 1.) *är uppgifter/aktiviteter¹ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?* och 2.) *sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt² vid betygssättningen?*

Tillvägagångssätt

De brister Skolinspektionen identifierar avseende de granskade aspekterna kommuniceras till de granskade skolorna. Men även goda exempel belyses genom att granskningen uppmärksammar gymnasieskolor som bättre än andra lyckas genomföra betygssättningen på ett ändamålsenligt sätt.

¹ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

² Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

De metoder och material som utgör underlaget till beslutet är dokumentanalyser och intervjuer med skolledning, lärare och elever. Dokumenten utgörs av underlag för bedömningar från Klara gymnasium som ett urval av lärare i de aktuella kurserna använt i betygssättningen och som skickats in till Skolinspektionen inför besöket. Skolinspektionen besökte Klara gymnasium den 20–21 oktober 2010.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens granskning.

Den juridiska grunden för Skolinspektionens bedömningar av betygssättningen i Klara gymnasium i Karlstad utgörs av: 1 kap. 2 § 1985 års skollag, 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010, 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394), 2 kap. 9 § förordningen (SFS 1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet, 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan och de delar av kursplanerna för historia A och svenska B som rör betygssättning.

Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Beskrivning av skolan

Klara gymnasium i Karlstad är en fristående gymnasieskola med drygt 300 elever. Skolan startade 2001 under namnet InfoKomp. Huvudman är Infokomp (Org.nr. 556465–4605). Skolan erbjuder utbildningar motsvarande handelsprogrammet, medieprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, omvårdnadsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet.

Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har en studierektor och två lärare som dessutom har uppdrag som biträdande rektorer.

Klara gymnasiums arbetssätt innebär att eleverna inte har läxor och prov utan redovisar sina kunskaper i inlämningsuppgifter, artiklar och uppsatser. Ibland arbetar man också med större muntliga redovisningar. De olika redovisningarna betygssätts utifrån givna kriterier.

Det underlag i kemi A som skolan skickat till Skolinspektionen har ställts samman av en lärare som inte längre arbetar på skolan och inte heller intervjuats i granskningen. Inget av detta material används av den intervjuade läraren. Skolinspektionen har därför beslutat att kemi A inte ingår i granskningen av Klara gymnasium.

Motivering till beslutet

Lärares underlag för bedömning och betygssättning

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. Dessa mål och betygskriterier ska ligga till grund för elevernas betyg. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har tre aspekter granskats: 1.) ger de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra under kursen och som ligger till grund för bedömning och betygssättning elever möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier, 2.) ställer lärare krav som helt saknar stöd i kursplanens mål och betygskriterier och 3.) överensstämmer de kunskapskrav som lärare ställer för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B har gett eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier.

Utifrån inskickade dokument och intervjuer med lärare och elever framkommer att elever i historia A och svenska B erbjudits möjligheter att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanernas mål och betygskriterier. De inskickade underlagen uppvisar ett brett utbud av uppgifter i enlighet med kursplanerna. Dock utgör de inskickade underlagen endast en mindre del av betygsunderlaget. Av intervjuer med lärare och elever framkommer att kursplanerna på ett tydligt sätt ligger till grund för betygsunderlagen i de granskade kurserna. Eleverna är väl medvetna om vilka krav som ställs och hur de bedöms.

I historia A har eleverna till exempel i ett fördjupningsarbete om upplysningsidéerna och franska revolutionen fått möjligheter att utifrån ett antal bilder beskriva händelseförloppet, förklara och analysera bilderna och vad som är syftet med händelserna samt resonera och dra slutsatser om händelsernas betydelser för vår egen tid. I en annan uppgift kring rasismens historia följer eleverna hur rasism har gestaltat sig genom världshistorien från antiken fram till idag. Där gavs eleverna möjlighet att ge bakgrund och sammanhang till vår tid. Eleverna har också arbetat med källkritik och utvecklat tankar om rasismen idag.

I svenska B har inskickade uppgifter visat att elever bland annat ges möjligheter att visa kunskaper om språksociologi, språkhistoria och textanalys. I samtliga uppgifter får eleverna tydliga kriterier som på ett tydligt sätt är kopplade till den nationella kursplanen och betygskriterierna.

Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B inte ställer andra krav för betyg än de som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier

Av inskickade prov och uppgifter som Skolinspektionen tagit del av framgår inget som visar att lärare ställer andra krav för betyg. Detta bekräftas i intervjuer där både lärare och elever framhåller att de krav som ställs på elever är knutna till respektive kursplans mål och betygskriterier och inget annat.

Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Skolinspektionen bedömer att de kunskapskrav som lärare i historia A, kemi A och svenska B ställer för olika betyg överensstämmer med respektive kursplans betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

I dokumentanalyser och intervjuer med lärare och elever framkommer inte något annat än att kraven för de olika betygsnivåerna i historia A, kemi A och svenska B står i överensstämmelse med de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans betygskriterier. I intervjuer med lärarna framkommer att lärare som undervisar i samma kurs samverkar kring bedömning och betygssättning för att säkerställa att kunskapskraven för de olika betygsnivåerna ska vara desamma för alla elever. Skolan är emellertid liten och möjligheterna att samverka finns inte alltid. Skolan har emellertid startat ett gemensamt utvecklingsarbete kring bedömning och menar att det arbetssätt man har på skolan fungerar väl för att bedöma elevernas kunskapskvaliteter.

Lärares sammanfattningar och värderingar av olika underlag

Läraren ska vid betygssättningen använda all tillgänglig information, göra en allsidig bedömning och beakta även sådana kunskaper som eleven tillägnat sig utanför undervisningen. För betyget G ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för G, medan för betygen VG och MVG kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. Betygssättningen ska vara likvärdig. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har granskats huruvida lärare vid betygssättningen sammanfattar och värderar olika underlag på ett likvärdigt sätt samt om detta görs i enlighet med föreskrifter om hur betygskriterierna ska tillämpas vid betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?

Skolinspektionen bedömer att betyg i historia A och svenska B sätts utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering.

Av granskningen framkommer att lärare i historia A och svenska B vid sin betygssättning sammanfattar och värderar den information om elevernas kunskaper och förmågor som läraren har haft tillgång till på ett allsidigt, sakligt och likvärdigt sätt. Eleverna har haft tillfälle att visa sina kunskaper genom ett varierat och brett urval av underlag, till exempel inlämningsuppgifter, prov och muntliga redovisningar. I intervjuerna betonar lärarna att det görs en allsidig bedömning av elevernas kunskaper och att man utgår från elevens kunskapskvaliteter vid tillfället för betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Skolinspektionen bedömer att betyg i historia A, kemi A och svenska B sätts enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpning av betygskriterier i gymnasieskolan.

Lärare i historia A och svenska B sätter betyget Godkänt (G) på elever som uppfyller kursplanens samtliga betygskriterier för betygsnivån G. I intervjuer ger lärarna exempel på sammanvägningar som överensstämmer med föreskrifterna om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan för betygsnivåerna Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG), att väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier kan väga upp brister i ett eller ett par betygskriterier.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Monica Gillenius deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Barbro Nässén
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga

Författningsstöd och bedömningskriterier

Författningsstöd och bedömningskriterier

Skolinspektionens granskning av betygssättning i gymnasieskolan (II)

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

De bedömningspunkter som ingår i granskningen bedöms med utgångspunkt i följande:

Är uppgifter/aktiviteter³ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?

- Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

2 kap. 9 § förordningen (SFS 1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet anger att elever i fristående gymnasieskolor ska få betyg eller bevis över utbildningen enligt bestämmelserna i 7 kap. 1-13 §§ gymnasieförordningen (SFS 1992:394). I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står "Det skall finnas betygskriterier för alla kurser som får förekomma i gymnasieskolan /.../ Vid betygssättningen skall läraren använda dessa betygskriterier."

Enligt 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 ska en fristående skola lämna utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program. I 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, står att betyg

³ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på att de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra och som ger underlag för bedömning och betygssättning relaterar till kursplanens mål och betygskriterier och inget därutöver. Bedömningen grundar sig också på om de kunskapskrav som ställs på enskilda elever överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Det innebär att kunskapskraven för en viss betygsnivå inte påtagligt avviker från betygskriterierna för just den betygsnivån.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt⁴ vid betygssättningen?

- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?
- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Enligt 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 ska en fristående skola lämna utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program. 1 kap. 2 § första stycket 1985 års skollag anger att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig. Enligt Lpf 94, 2.5, Bedömning och betyg, ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen samt göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

2 kap. 9 § förordning om fristående skolor och viss enskild verksamhet anger att elever i fristående gymnasieskolor ska få betyg eller bevis över utbildningen enligt bestämmelserna i 7 kap. 1-13 §§ gymnasieförordningen. I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står att Statens skolverk får meddela föreskrifter om betygskriterier för andra kurser än lokala kurser och för projektarbete. Enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för Godkänt (G) för att få det betyget. För betygen Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. För samtliga betygsnivåer gäller att läraren kan bortse från enstaka betygskriterier om särskilda skäl föreligger.

⁴ Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på om lärares sammanfattande värderingar är likvärdiga, att tillgänglig information utnyttjas och sammanvägningen till ett betyg är allsidig, saklig och personneutral. Det innebär att sammanvägningen inte är slumpvis och/eller varierar mellan elever på oklara grunder. Bedömningen avser också huruvida lärare sammanfattar och värderar olika underlag vid betygssättningen i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Det innebär att undantag endast görs vid enstaka fall och motiveras av särskilda skäl.